

Tabela 3.

Zestawienie ilości koźląt wykazujących zaburzenia rozwojowe narządów rozrodczych z uwzględnieniem rodziców

	Ferdo 127	Els 111	Alf 181	Norek 314	Sylw 199	Fiks 26420	Alm 223	Razem sztuk
Szyszka 56	3		1					4
Alma 124	1					1		2
Sona 132	1							1
Morwa 55	2							2
Luka 110		1						1
Alfa 122				1				1
Szyba 162				1				1
Ruda 105					1			1
Almetka 222						1		1
Elita 186						1		1
Mika 152						1		1
Algira 261						1		1
Ruta 64							1	1
Almara 66						1		1
Razem sztuk	7	1	1	2	1	6	1	19

ziarni w Zakładzie Doświadczalnym w Chorze-
lowie, stanowić ma wstęp do dalszych opraco-
wań.

Wnioski:

1) Zaburzenia w prawidłowej budowie narządów rozrodczych, dające obraz obojactwa, występują u kóz rasy saańskiej co roku powodując straty wynoszące od 5 do 10% (średnio 7,06%).

2) Równocześnie występują wady rozwojowe innych narządów z wahaniami od 2,8 do 7% (średnio 4,62%).

3) Występowanie obojactwa zaznaczyło się szczególnie w potomstwie dwóch samców (które dały 7 i 6 obojniaków) oraz jednej samicy (4 obojniaki).

Piśmiennictwo

1) Asdell A.: A.B.A. 1943 Vol. 11, s. 133—134. 2) Bau-
riand P.: cyt. Trybunalski M. (20). 3) Bogoraz: cyt.
Zieliński J. (22). 4) Buechi H. F.: Z. f. Tierz. u. Z. biol.

1957, 69, s. 30—90. 5) Divikar K. V.: A.B.A. Vol. 22, s. 53.
6) Dux K. i Graczykowska A.: Postępy Nauk Med. 1955, II, s. 352—368. 7) Hetzel H.: Die Unfruchtbarkeit der
Haussäugetiere. Jena 1940. 8) Keller: cyt. Richter J. (11).
9) Lürer: cyt. Richter J. (11). 10) Runge S. i Chwoj-
nowski A.: Med. Wet. 1953, IX, 458—460. 11) Richter J.:
Die Sterilität des Rindes. Berlin 1938. 12) Stang V.
i Wirth D.: Tierheilkunde u. Tierzucht. Berlin — Wien
1930. 13) Senze A.: Med. Wet. 1947, III, s. 170—171. 14) Sto-
man i Harne: cyt. Trybunalski M. (20). 15) Studien-
cow A. P.: Wietierinarneje akuszerstwo i ginekologia. Mos-
kwa 1953. 16) Szuman J.: Koza mleczna. W-wa. 1951.
17) Szuperski T.: Med. Wet. 1953, IX, s. 132—133. 18) Ste-
ward D. i Wędrychowicz S.: Med. Wet. 1949, V,
s. 713. 19) Young: cyt. Zieliński J. (22). 20) Trybunal-
ski M.: Kozy. W-wa 1930. 21) Weber W.: Schweiz. Arch.
Tierheik. 1944, 86, s. 489—498. 22) Zieliński J.: Pol. Tyg.
Lek. 1954, 28, s. 885.

K. РОСЛАНОВСКИ, Ю. ЛУКАСИК

ГЕРМАФРОДИТИЗМ У КОЗ. I. ЧАСТОТА ПОЯВЛЕНИЯ

Наблюдая в козлятнике через 5 лет козы саа-
нской породы авторы отмечали постоянные появления
нарушений развития. Количество козлят с наруше-
ниями развития являющимися в большинстве случаев
гермафродитизмом колебалось от 5 до 10% (средняя
величина 7,06%). Все козлята родились с 14 самок
и 7 самцов с которых 2 самцы и 1 самка проявили
более предрасположения к рождению гермафродити-
ческих особей.

KAZIMIERZ ROSLANOWSKI and JÓZEF ŁUKASIK

HERMAPHRODISM IN GOATS. I. FREQUENCY OF OCCURRENCE

Summary

Observations made on a herd of Saanen goats during
a period of 5 years proved a constant appearance of
developmental disturbances, which caused their remo-
val from breeding. The number of goatlings with
abnormally developed reproductive organs, mainly in
the form of hermaphrodisms reached in the separate
years 5 to 10 per cent (average 7.06 per cent). Other
developmental disturbances affected 2,8% to 7 (average
4.62 per cent) of the animals.

All the goatlings originated from 14 female-goats
and 7 malegoats, of which 2 male-goats and 1 female-
goat showed greater tendency to give in the offspring
hermaphrodites.

ST. RAUŁUSZKIEWICZ, J. ŁOBARZEWSKA

Ціажа нервова у сучек

Z Katedry Położnictwa W.S.R. Wrocław
Kierownik: prof. dr A. SENZE

Swoisty, fizjologiczny dla samicy stan od
momentu zapłodnienia do wydalenia płodu i łożyska
na zewnątrz przyjęto nazywać ciążyą. Okres ciąży dla
samicy jest etapem, w którym przestawia się jej
organizm dla podłożenia tym wymaganiom, jakie
potrzebne są do rozwoju płodu. Dużą rolę w tym
okresie spełnia układ wewnętrznowydzielniczy
matki, płodu i łożyska.

Niekiedy jednak obserwuje się zespół zewnę-
trzych objawów typowych dla ciąży pomimo

jednoczesnego braku płodu. Tego rodzaju zja-
wisko nazwano ciążyą nerwową (*graviditas ner-
vosa*), urojoną lub też fałszywą. Zaobserwowano
dalej, że w takich wypadkach objawy ciążyowe
kończą się po pewnym czasie, z reguły odpowia-
dającemu fizjologicznemu okresowi trwania ciąży.
Najczęściej obserwowane objawy pozornej ciąży
pojawiają się po ostatniej rui samicy niezapłod-
nionej. Zjawisku temu towarzyszy zespół
zmian gruczołu mlekowego, który ulega właści-

wemu dla ciąży przygotowaniu do sekrecji mleka (nabieganie) i wystąpieniu sekrecji mleka w okresie właściwym dla prawidłowej ciąży (u suk w około 2 miesiące po pokryciu). Spośród zwierząt domowych zanotowano występowanie ciąży nerwowej u suczek i kotek.

Ciążę nerwową można rozpatrywać zatem tylko jako następstwo takich samych zmian w układzie neurohormonalnym jakie występują w ciąży normalnej. Według zapatrywania współczesnej endokrynologii stosunki hormonalne w ciąży dzielą się na dwie fazy: a) fazę jajnikową i b) fazę kosmówkowo-łożyskową (12). Faza jajnikowa istnieje w pierwszym okresie ciąży i jest pod wpływem ochronnego działania ciała żółtego ciążowego. Przejście fazy jajnikowej w fazę kosmówkowo-łożyskową przebiega w organizmie normalnym bez wstrząsów. Wahania trzech najważniejszych czynników hormonalnych okresu ciąży tj. estrogenów, progesteronu i gonadotropiny — i ich wzajemny stosunek potwierdza wydzielniczość w fazie jajnikowej i fazie kosmówkowo-łożyskowej. W fazie jajnikowej wydzielenie estrogenów i progesteronu jest nieznaczne, a wzrasta dopiero gwałtownie z końcem ciąży, by z kolei spaść do normy przed porodem. Natomiast poziom gonadotropiny gwałtownie wzrasta osiągając szczyt w $\frac{1}{3}$ ciąży. Następnie opada i utrzymuje się na niskim poziomie do końca ciąży.

Wiele badań potwierdziło jednak nieodzowną obecność progesteronu do utrzymania ciąży u ssaków. Dowodem na to może być fakt, że usunięcie ciała żółtego u ciężarnych przerywa ciążę. U królic podawaniem progesteronu przedłużano ciążę o parę tygodni. Badania laboratoryjne potwierdziły, że przed porodem poziom progesteronu spada gwałtownie do normalnego poziomu w cyklu płciowym i to zjawisko ma wpływać na rozpoczęcie się akcji porodowej. Rolę progesteronu w ciąży i w rozpoczęciu porodu potwierdziły doświadczenia Allena (11), który usuwał płody u ciężarnych samic (małp), z pozostawieniem macicy. A więc termin porodu związany jest ze spadkiem poziomu progesteronu, a nie z maksymalnym rozciągnięciem macicy. Dla pierwszego okresu ciąży powstaje progesteron w jajniku, dla pozostałych okresów w łożysku. Doświadczalnie udowodniono, że mimo kastracji w drugiej połowie ciąży nie otrzymuje się spadku poziomu progesteronu w moczu. Powszechnie znanym jest fakt, że u wszystkich samic będących w ciąży może wytworzyć się jedno lub czasem parę ciałek żółtych ciążowych. Przy zahamowaniu jajczkowania przysadka mózgowa wytwarza w tym okresie typowe dla ciąży „komórki ciążowe”. Komórki ciążowe występują w przysadce mózgowej również u świnek morskich po wstrzyknięciu białka jaja kurzego (10). Mogłoby to być dowodem na istnienie w białku jaja substancji

hormonalnej. Istnieją również przypuszczenia, że podobny wpływ na organizm samic ssaków mogą wywołać też ich komórki jajowe, tym bardziej u tych, u których w okresie owulacji pęka więcej niż jeden pęcherzyk Graafa. Powstałe zaś w tym okresie ciała żółte mogą przez wiązanie zwrotne z pozostałymi gruczołami dokrewnymi, a szczególnie z przysadką mózgową prowadzić do stanu podobnego do ciąży. Tym bardziej jest to możliwe, że różnica wielkości między ciałkiem żółtym ciążowym a ciałkiem żółtym okresowym została wyrównana większą ilością ciałek żółtych okresowych. Dowodem tego byłoby odejście pozornych wód płodowych (w okresie pozornego porodu), jakim staje się u suki obecność nagromadzonej wydzieliny śluzowej w niezaplodnionej macicy.

U suczek stwierdzono między innymi, że nasilenie objawów pozorowanej ciąży jest rozmaite i zależne często od szeregu właściwości indywidualnych i od środowiska zewnętrznego. Zespół zjawisk ciążowych po okresie niezaplodnionej rui jest znacznie silniejszym z przyczyn pozostawiania kilku znacznie przerosłych ciałek żółtych okresowych, których zanik i resorpcja przebiegają znacznie wolniej niż u policyklicznych zwierząt. Makroskopowo spostrzegane zmiany u takich suk z zaburzeniami neurohormonalnymi przejawiają się powiększeniem gruczołu mlekowego.

Nabieganie gruczołu mlekowego u suki po okresie cieczi uważane było za biologiczną prawidłowość. Między innymi podobnie twierdził Keller (6), opierając się na spostrzeżeniach poczynionych w Klinice Położniczej w Wiedniu, gdzie w ciągu roku u 300 przypadków ambulatoryjnych zanotowano 30 ciąż nerwowych. Jednak Keller w dalszych swoich rozważaniach dochodzi do wniosku, że w ciąży stopień rozwoju ciała żółtego ciążowego i w ten sposób wpływa na przygotowanie gruczołu mlekowego.

Ciekawe wyniki z prac nad torbaczkami opublikowali Hill i O'Donoghue, którzy zauważyli, że w wypadku braku zapłodnienia u torbaczy istnieją ciała żółte o tych samych właściwościach, co ciała żółte ciążowe. Przekonano się, że po wykonaniu histerektomii u suczki, u której pozostawiono jajniki, wystąpiła nie tylko ruja, lecz i w typowym okresie laktacja, opisywana przy ciąży nerwowej (6). Należy przyjąć to za jeden z dowodów wpływu powiązania czynności jajników z pozostałym układem przysadkowo-nadnerczowym na organizm i laktację.

Laktacja uzależniona jest również od czynności pozostałych gruczołów dokrewnych, a przede wszystkim układu przysadkowo-nadnerczowego. O wpływie nadnerczy na laktację można mówić w oparciu o ciekawe spostrzeże-

nia Brownella. Autor ten po usunięciu zwierzętom nadnerczy doprowadzał do laktacji, którą zawsze wznawiał wstrzykując hormon nadnerczy. Wiadomym jest, że proces laktacji nie jest kontrolowany przez jeden mechanizm. Obok systemu wewnątrz-wydzielniczego, nerwowego i przemiany materii mają również wpływ bodźce zewnętrzne, a wydzielanie mleka możliwe jest wtedy, kiedy gruczoł mlekowy zostanie do tego przygotowany. Estrogeny i progesteron wywierają złożony wpływ na rozwój gruczołu mlekowego przy jednoczesnym wpływie przysadki (bezpośrednio hormon wzrostowy a pośrednio hormon adrenokortykotropowy, tyreotropowy i gonadotropowy). Doświadczalnie, jeszcze w 1887 r. udowodnił Azimow (1) istnienie i wpływ prolaktyny na wytwarzanie mleka, co Lyons w 1942 r. potwierdził, wykazując bezpośrednie działanie prolaktyny na gruczoł mlekowy.

Z tych prac można sądzić, że prolaktyna jest trzecim hormonem gonadotropowym, którego czynność wpływa w głównej mierze na utrzymanie ciała żółtego. Przeważają poglądy, że prolaktyna jest identyczna z hormonem luteotropowym. Obok prolaktyny wpływa na laktację oksytocyna, która jest związana z bodźcem nerwowym, a często i z zaburzeniami ze strony kory nadnerczy.

Właśnie laktacja i zachowanie się suczki wywołuje u właściciela niepokój i podejrzenie o ciążę. Dokładny wywiad i szczegółowe badania kliniczne i rentgenologiczne wykluczają obecność płodów.

W okresie domniemanego porodu suczki stają się niespokojne, szukają stale czegoś koło siebie. Zauważa się zmniejszenie apetytu, przygotowywanie legowiska (gniazda) i ciche skomlenie. Suki wykazują instynkt rodzicielski. Znoszą do gniazda (posłania) stare pantofle, piłki, lalki gumowe, i opiekują się nimi układając je tak jak szczenięta, przy charakterystycznym ułożeniu się do karmienia. Czasem u suczek w ciąży urojonej występuje tak silna laktacja, że mogą one być użyte jako mamki dla podstawionych szczeniąt, tym bardziej, że skład ich mleka nie różni się od składu mleka suczek będących po porodzie.

W razie zaś ewentualnego zapalenia gruczołu mlekowego u niekarmiących suczek z ciążą nerwową zalecane jest przede wszystkim zdajanie przez 2—3 dni z następnym zapuszczeniem, oraz wysmarowanie całego gruczołu nalewką jodową. Przy wybitnie bolesnym zapaleniu gruczołu uśmierza się ból stosując okłady z płynu Burowa, smarowanie maścią salicylową lub 50% maścią anestezynową. W wypadku niepokoju w zachowaniu się sukki podaje się bromki w ilościach od 0,3—4,0. W terapii weterynaryjnej ze względu na koszt, wskazanym jest stosowanie 2% roztworu Kalium jodatum lub Natrium jodatum. Są to tanie środki obniżające

ciśnienie krwi, co jest wskazane w zapaleniu mięszzowym gruczołu mlekowego u suk. Sukom, u których zauważono chęć do samossania zakłada się kaganiec, aby uniknąć wpływu mechanicznego i bodźca nerwowego na wzrost laktacji.

Słuszność poglądu, że ciąża nerwowa wywołana jest zaburzeniami natury hormonalnej ze strony jajników, potwierdziły stosowania syntetycznych estrogenów w przypadkach pozornej ciąży. Podawany np. przez L. Dózsę i S. Paal (3) Syntestrin (4,4—Dioxy-alfa-beta diaethylstilben-dipropionat) 30 suczkom usunął do tygodnia objawy pozornej ciąży, a między innymi i nabiegnięcia gruczołu mlekowego, laktację jak również wynikłe z tego zapalenie.

Działanie stilboestrolu na ustrój dziewiczy powoduje krótkotrwałe (do 2 tyg.) obniżenie ilości mleka (Ewy 5), co w danym wypadku u suczek jest całkowicie wystarczające do obniżenia czynności gruczołu mlekowego. Można to tłumaczyć nieobojętnym wpływem stilboestrolu na przywrócenie równowagi neuro-hormonalnej w zaburzeniach powstałych w układzie jajnikowym (Charwat 2) — w wypadku zmienionych ciałek żółtych.

Zauważono również, że łączenie preparatów przysadkowych, takich jak Hypophysin w ilości 1 ml (10 j.m.) z preparatami estrogennymi wydatnie zwiększa napięcie układu nerwowego i tym szybciej przywraca normalną funkcję jajników.

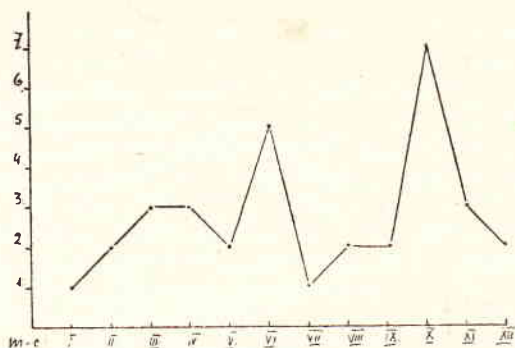
Spostrzeżenia w naszej Klinice na przestrzeni 9 lat (1948—1956) dotyczą 33 przypadków ciąży nerwowej na ogólną ilość 525 suczek, co stanowi 6,29%.

Wobec poglądu, że ciąża nerwowa występuje przeważnie u suczek rasowych, należy zaznaczyć, że na ogólną ilość 33 pacjentek objawy *graviditas nervosa* wystąpiły u suczek rasowych tylko w 48,5%, a u suczek mieszańców w 51,5% (tab. 1). Miesiące, w których występ-

Tab. 1. Tabela przedstawiająca ilość suczek z objawami ciąży nerwowej z rozbićciem na suczki rasowe i nierasowe w latach od roku 1948 do 1956.

R o k	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	Razem
Suczki	62	104	103	64	29	25	30	45	63	525
Suczki z <i>grav. nervosa</i>	1	3	3	5	4	3	5	2	7	33
Suczki rasowe	1	1	1	3	1	—	4	1	4	16
Suczki mieszańce	—	2	2	2	3	3	1	1	3	17

powąla ciąża nerwowa pokrywały się mniej więcej z typowym występowaniem rui u suczek, tj. z sezonami ciekania się, a więc wiosennym i jesiennym. Przebieg krzywej na wykresie (Wykr. 1) wykazuje współzależność zmian neurohormonalnych u suczek z okresami ciekania. Nasilenie występowania ilości ciąż

Wykres 1. Krzywa występowania ciąży nerwowej u suczek w różnych miesiącach roku.

nerwowych wzrasta po wiosennym ciekaniu się w m-cu maju, czerwcu i opada na okres około trzech miesięcy. Po sezonie jesiennym zauważa się spotęgowanie występowania ciąży nerwowej u suczek niezaplodnionych. Może to mieć również związek z lepszym zaopatrzeniem organizmu samicy w witaminy, co nie jest obojętnym w spóldziałaniu z układem neuro-hormonalnym (wpływ na intensywność zmian w jajniku).

Obserwacje dotyczące wieku suczek z objawami *graviditas nervosa* wykazały, że omawiane objawy spotyka się od wieku 10 miesięcy do lat 10.

Nasilenie w trzecim, czwartym i piątym roku życia (tab. 2) przemawia za tym, że suki w tym okresie są w pełni fizjologicznych czynności organizmu i odwlekanie ciąży pozostawia wpływ na układ neurohormonalny, co może się wyrazić objawami ciąży fałszywej.

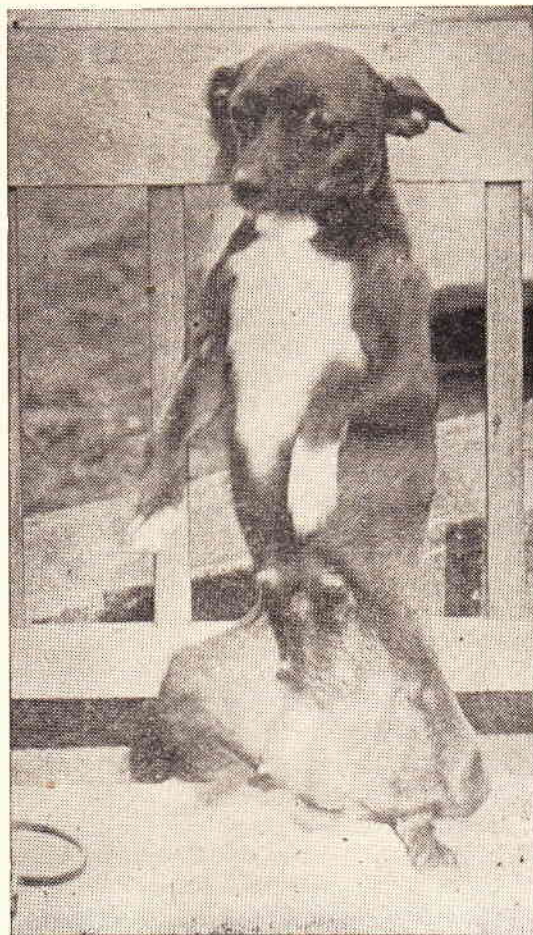
Tab. 2. Zestawienie wieku suczek i ras z objawami ciąży nerwowej.

L. p.	R a s a	Wiek suczek w latach												
		Do roku	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1	Jamnik			1		2	1							
2	Foksterier					1	1		1					
3	Ratler				3									
4	Wyżeł						1							
5	Maltańczyk				1									
6	Szpic	10 m-c												
7	Dog				1									
8	Owczarek				1									
9	Spaniel							1						
10	Mieszaniec		2	1	4	1	1	1	1	1	2	2	2	2
Razem			1	2	2	10	4	4	2	2	2	2	2	2

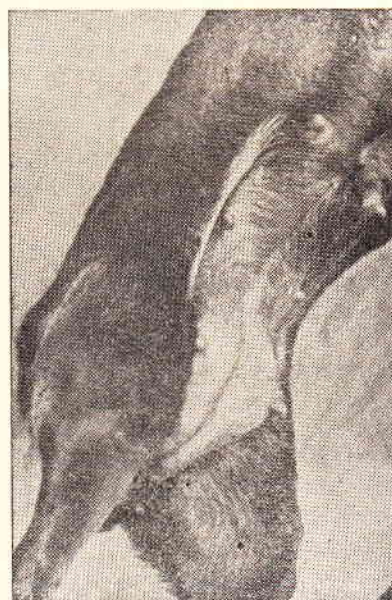
Najczęściej spotykano wystąpienie objawów ciąży nerwowej u jamników (12%), u foksteriorów w 9% i u ratlerów w 9%, rzadziej u pozostałych ras. Nasuwa się przypuszczenie, że przerasowanie suczek odgrywa również pewną rolę, co przy porównaniu częstości występowania ciąży nerwowej u małych i dużych ras psów wyraża się stosunkiem 3 : 1.

W jednym przypadku zanotowano powtórna ciążę nerwową u suczki ratlerki (Fot. 1). Suczka po raz pierwszy była zarejestrowana w ks.

klinicznej pod Nr 233 w r. 1955 z rozpoznaniem ciąży nerwowej, a w roku 1956 powróciła z tymi samymi objawami. W obu przypadkach suka była izolowana całkowicie od psa w okresie ciecarki, a objawy wystąpiły w czasie domniemanego porodu. Na zdjęciu (Fot. 2) wi-

Fot. 1

Fot. 2

doczne jest wyraźne powiększenie gruczołu mlekowego i sutek. U suczki ze wszystkich sutek wyciskane było mleko w niewielkich ilościach (1—2 ml) z dwóch ostatnich tylnych (3—4 ml). Palpacją wyczuwało się nieznaczne podniesienie temperatury skóry gruczołu mlekowego i stwierdzono zapalenie nieżytowe gruczołu. Dokładne badanie kliniczne wykluczyło ciążę. Tak w pierwszym jak i w drugim przypadku zespół objawów ustąpił w ciągu 2—3 dni po wysmarowaniu gruczołu mlekowego nalewką jodową i po iniekcji stilboestrolu w ilości 2,0 ml. Zalecono nadto podawanie w domu 2% roztworu jodku w mleku 1 raz dziennie po łyżeczce herbacianej.

W leczonych przypadkach od 1948 do 1952 r. stosowano smarowanie gruczołu mlekowego nalewką jodową oraz wyciągi z tylnego płata przysadki mózgowej (Hypophysin, Pituitrin). Od roku 1952 wprowadzono obok nalewki jodowej 2% roztwór jodku potasu i syntetyczny preparat estrogenny (Stilboestrol). Obok wymienionego leczenia niekiedy stosowano maść anestetyczną lub okłady z Liquor Burovi.

Ciąża nerwowa u innych zwierząt domowych zdarza się rzadziej. W czasie od roku 1948 zanotowano tylko jeden przypadek ciąży pozornej u kotki syjamskiej w wieku około 1 roku. Objawy wystąpiły po pierwszej niewykorzystanej rui. Kotka została doprowadzona w czerwcu 1956 z objawami ciąży, niepokoju i nabranym gruczołem mlekowym. Badanie kliniczne i rentgenowskie wykluczyły ciążę. Obserwowane objawy były takie same jak u suczek i wystąpiły w tym samym okresie (w 2 miesiące) rzekomej ciąży. Kotce podano 1 ml stilboestrolu i wysmarowano gruczoł mlekowy nalewką jodową.

Reasumując powyższe należy zaznaczyć, że objawy tzw. ciąży nerwowej występującej w okresie domniemanego porodu u suczek i kotek tłumaczone być mogą zaburzeniami ze strony układu neuro-hormonalnego związanego z pozostawianiem i czynnościowym działaniem ciałek żółtych z ostatniej rui. Z drugiej strony niezaspokojony popęd płciowy wpływa na zespół wewnętrzno-wydzielniczy (przysadka, jajnik, nadnercze, tarczyca) doprowadzając do laktacji.

Terapia w przypadkach ciąży nerwowej ogranicza się do zapobiegania ewentualnym zmianom w gruczole mlekowym. Zalecane są następujące środki:

1. Preparaty syntetyczne hormonów płciowych: Stilboestrol, Syntofolina, Oestro-

gen, Agostilben (Czechosłowacja), Ovocyklina (Szwajcaria), Synestrol — w ilościach 1—3 ml domięśniowo dla suczek i kotek.

2. Nalewka jodowa (Tra Jodi) do smarowania gruczołu.

3. 2% roztwór Kalium jodatam (lub Natrium jodatam) po łyżeczce 1 x dziennie w mleku dla suki i kotki.

Zauważono również, że nie leczone objawy przypadków ciąży nerwowej mogą ustępować samoistnie, lecz po znacznie dłuższym czasie.

Piśmiennictwo

- 1) Azimow G. J.: Fizjologia sielskochozjaistwiennych žiwotnych str. 360, 194.
- 2) Charwat J.: Hormony sterydowe str. 60—67, 1953, Warszawa.
- 3) Dozsa L. i Paal S.: Schweizer Archiv für Tierheilkunde 9, str. 581, 1950.
- 4) Gubariewicz: Położnictwo wet. 1954, W-wa, str. 175.
- 5) Ewy Z.: Korelacja hormonalna laktacji. Med. Wet. 1950, str. 167.
- 6) Keller: Geburtshilfe bei den kleineren Haustieren (Die Falsche Trächtigkeit) 1928.
- 7) Ks. Kliniczna Kliniki Położniczej Wydz. Wet. W.S.R. we Wrocławiu.
- 8) Senze A.: Wykłady 1955/56.
- 9) Stangu u. Wirth: Tierheilkunde und Tierzucht 1932, 18.
- 10) Studencow: Położnictwo wet. 1954, W-wa, str. 129, 132.
- 11) Szwabowicz A.: Receptura i Receptariusz wet. Wrocław, 1952.
- 12) Teter J.: Zaburzenia hormonalne u kobiety, 1956.

СТ. РАУЛУШКЕВИЧ, Ю. ЛОБАЖЕВСКА

НЕРВОЗНАЯ (ЛОЖНАЯ) БЕРЕМЕННОСТЬ У СОБАК

Симптомы так называемой нервной ложной беременности, наблюдаемые во время предполагаемых родов, можно объяснить расстройством со стороны желтого тела.

Выступающая в этот период лактация изображает взаимодействие нервной и гормональной систем в виде вторичных изменений происходящих в эндокринных железах.

В клинических случаях с успехом применяли комбинированную терапию синтетическими гормональными препаратами (Стильбоэстроль), экстрактами из гипофиза и иодными препаратами.

ST. RAULUSZKIEWICZ, J. ŁOBARZEWSKA

NERVOUS PREGNANCY IN FEMALE DOGS

Summary

The encountered symptoms of the so called false nervous pregnancy which appear in the period of the supposed delivery, may be explained as being caused by complications of the corpus luteum.

The appearance of the lactation during this period is a reflexion of the connections of the neuro-hormonal systems, this reflex expressing changes in the inner secretion.

In clinical cases of the appearance of changes in the mammary gland combined treatment was applied with positive results, synthetic hormonal preparations (Stilboestrol) together with extracts of the hypophysis and iodine preparations being given.